מפניני הפרשה - מאמר

כל יסורים שבעולם ולא עניות

לגבי הפסוק בו נותן ה' למשה את האותות ופונה למשה ואומר לו: "**ויאמר ה' לו עוד הבא נא ידך בחיקך...**" מובא במדרש שמות רבה פרשה ג' שהצרעת באה, על עוון לשון הרע. ולכאורה קשה, הרי רואים אנו אנשים שמדברים לשון הרע ולא לוקים בצרעת?! ה"חפץ חיים" התייחס לשאלה זו בספרו "שמירת הלשון" וכתב: "**ואל יפלא בעיניך על זה, שהרי אנו רואים כמה אנשים מדברים לשון הרע ואין להם שום נגע**".

אחד התירוצים שכתב ה"חפץ חיים" על כך בשער הזכירה פרק ו' הוא, שעל פי תורת הנסתר: הדיבור האסור מטמא את הנפש, והנגע רוחני הוא.

בזמן שבית המקדש היה קיים, הייתה דרך להיטהר מנגע זה על ידי כל שלבי טהרת המצורע, ועתה, שבעוונותינו חרב בית המקדש ואין בידינו להיטהר מנגע זה, נותר הנגע נסתר ודבוק בנפש בלבד. ועל כך נאמר: "**שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו**", משום שבחטאי דיבור נטמאת הנפש ומנוגעת.

אומר היה הסבא מקלם זצ"ל: כשמבהילים חולה לחדר הניתוח ומכינים שם משורים וסכינים ומלקחיים ואטמים – כבר מראיית המכשור לבד עלולה הנשמה לפרוח, מרוב פחד! – משום שמבינים מה נוראה המחלה, שאלו אמצעי ריפוייה. כך גם כשרואים כמה אמצעים יש לרפואת המצורע: שתי ציפורים ועץ ארז ושני תולעת ואזוב, ותגלחת ושני כבשים וכבשה ומנחה ולוג שמן – מבינים מה נורא היה הנגע!

תשובה נוספת כתב ה"חפץ חיים" על השאלה הנ"ל בשם הספר הקדוש "הקנה". שם מובא שכל המוציא לשון הרע מפיו נידון בצרעת, ושאל: "**אם כן, יהיו כל ישראל מצורעים, שהרי בעוון לשון הרע גלו ישראל?! אלא שקולה העניות כצרעת, והרי הוא עני הנמסר בידי אדם**".

ומבאר ה"חפץ חיים" זצ"ל את כוונת מחבר הספר "הקנה", שחטאי הלשון נובעים לרוב מגאווה, שבגללה משתרר הוא בליבו על הזולת, מביט עליו מלמעלה למטה, מלא ביקורת ומאתר חסרונות. אבל אם יהפך לעני, תשפל רוחו ותרוסן לשונו. נוראה היא העניות, שלא נדע! במדרש שמות רבה מסופר שה' יתברך הציב בפני איוב את הברירה לבחור, או שיקבל יסורים - יסורי איוב - שכללו משכול ועד שחין בכל גופו, או עניות. אמר איוב לקב"ה: ריבון העולם, מקבל אני עלי את כל היסורים שבעולם ולא עניות! כשאצא לשוק ואין בידי פרוטה, מה אוכל?!"...

העניות, גוונים רבים לה. עניות בממון, עניות בדעת, עניות בתורה. אם נרצה להימלט ממנה ומכל סוגיה, כיצד נעשה זאת על ידי כך שנקבל על עצמנו גדר וסייג, מלהיכשל באיסורי לשון הרע.

למשל, נקבל על עצמנו שבכל יום ויום בין שעה תשע לשעה עשר בבוקר, לא נדבר דיבור אסור. שעה אחת, כהתחלה, בכך נוכל לעמוד. כמה צרות נחסוך, לעצמנו ולמשפחתנו ולעם ישראל כולו. שעה קבועה של שמירת הלשון, שעה בה לא נדבר לא רכילות ולא לשון הרע, לא שקר ולא לעג, שעה של טהרת הפה. כמה חסד נמשוך עלינו ממרום בזכות שעה זו!

ועוד דבר חשוב - לא נדחה את קבלת ההחלטה. אלא עכשיו, נאתר את השעה ונחליט: זו תהייה שעתנו היפה! ובדור שלנו חשוב מאוד שלא נסתפק רק להימנע מדיבור היוצא מהפה, אלא גם מהדברים הנוראיים מאמצעים אלקטרוניים כמו 'וואטסאפ'.

בין אדם לחבירו

לגבי השאלה אם מותר לספר גנאי על אחרים כאשר אדם נופל קרבן להאשמת – שווא וברצונו לחשוף את זהות האשם האמיתי כדי לטהר את עצמו. התשובה היא שהדבר תלוי במהות המעשה שלא - כהוגן.

אם מדובר בעבירה שעפ"י ההלכה מחויב מי שראה את הדבר להודיע לקרבן המעשה או לגלות לאחרים את זהות החוטא, עליו לעשות כן.

אם אין מטרה מועילה בגילוי זהות האשם פרט לטיהור העצמי, אסור לוו גלות מי אשם, עליו להכריז על חפותו ולהימנע מהפללת האחר.

שואל ומשיב

שאלה: מהי "מצה שמורה", מתי נאכלת, ומאיזה קמח צריך להכין אותה?

תשובה: התורה מצווה עלינו לשמור את המצות שלא יחמיצו, שנאמר בחומש שמות יב' יז': "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת". והכוונה למצות שאוכלים לשם מצווה בליל פסח, שנאמר בפסוק הבא: "בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצֹּת".

דין שאר המצות שאוכלים בפסח כדין שאר המאכלים, שכל זמן שעל פי כללי ההלכה אין מקום לחשוש שיש בהם חמץ – מותר לאוכלם. אבל את מצות המצווה שאוכלים בליל הסדר נצטווינו לשמור באופן מיוחד בשמירה יתירה, והן נקראות 'מצות שמורות'.

מאימתי צריכים לשומרן? לכתחילה מעת קצירתן. ונוהגים לקצור את החיטים בעודן לחות מעט, שאם יתייבשו לגמרי, וירד עליהן הרבה גשם, יחמיצו. וכן אח"כ כשמאחסנים את גרעיני החיטה, יש להקפיד לאחסנם במקומות שאין חשש שיבואו במגע עם מים. ואפשר לצאת ידי מצוות אכילת 'מצות שמורות' גם במצות שנשמרו משעת טחינה, מפני שכל זמן שאין סימן חימוץ בחיטים ולא הורעה חזקתן, אין לחוש שמא נרטבו והחמיצו, אלא שאין זו המצה השמורה המהודרת, מפני שנשמרה רק משעת הטחינה.

מרן בסימן תנג' ד' פסק להלכה שבשעת הדחק, כבאשר אין באותו מקום קמח שנשמר משעת טחינה, אפשר לקחת קמח רגיל מהשוק, ולקיים את מצוות השמירה מעת הלישה.

גם אם רגילים באותו מקום לשטוף מעט את החיטים לפני הטחינה, אפשר בשעת הדחק ליקח קמח מן השוק, שכן מן הסתם בשטיפה קצרה החיטים עדיין לא החמיצו. אבל אם רגילים להשרותם מעט במים, אסור לקחת קמח מן השוק, מפני שהוא בחזקת חמץ כך כתב במשנה ברורה סימן תנא' ס"ק כד'.

למעשה, נוהגים כיום להדר במצות שמורות, וקונים לליל הסדר מצות שמורות משעת קצירה, ובהן מקיימים את מצוות אכילת המצה.

כל כך נשתרש מנהג ההידור, עד שלמצות שמורות משעת טחינה קוראים מצות לא שמורות, למרות שלהלכה הן נחשבות שמורות, ואפשר לקיים בהן את מצוות אכילת המצה. (מבוסס על פניני הלכה)

מפניני הפרשה - רעיון

איך זה מתחיל?

החיים אינם גן של שושנים, וגם בשושנים יש חוחים. הבה ננסה ללמוד ולהפיק לקח מפרשת הנגעים. הנגעים – כדברי הגמרא – אינם נוחתים לפתע פתאום. אין אדם קם בבוקר, ונוכח לדעת שפרחה בו הצרעת, אלא כפי שמעיד הכתוב תחילתם – במכה, או מכוות אש אולם כשהפצע מגליד, מתגלה תחתיו עור נגוע. והנגע מתפשט, ואז הטומאה מוחלטת.

זה בא לומר, לאותת ולהתריע: הנגעים באים כתוצאה מעבירות – ומשפטי שמים במידה כנגד מידה, יש הקבלה בין החטא ועונשו, בין תהליך העבירה לתהליך לקבלת הנגע.

כולם מדברים על נגע הסמים – מאות אלפי בני נוער, נשמות טהורות יקרות ואהובות, מכורים לסמים! כולם מדברים נגע הפריצות והאלימות.

איך זה מתחיל?? - זה מתחיל בחשיפת הנוער לחינוך המתירני המרעיל ולועג לכל קודש! בחשיפה של הנוער לאש התאוות בחינוך מעורב ומתירני שלוח רסן. ההורים חושבים: לא נורא, זה מגליד. אבל מתחת לגלד, מתפתח הנגע בכל כיעורו, המציאות הנוראה טופחת על הפנים: "**צרעת נושנת היא**".

התרופה לצרעת היא: "והובא אל הכהן"- אל החינוך הטהור, הנקי והאציל. אל החינוך המרפא, שיסב להורים ולבנים אושר מתמיד! אומנם גם בבתים טובים, במשפחות, ששלחו ילדיהם לחינוך המעולה ביותר, לפעמים פושה הנגע.

אם יתבוננו ימצאו שהייתה מכה, והתייחסו אליה בקלות ראש. כל הסימנים הראו שנרפאה, אך תחת הגלד רחשה המוגלה. אולי זה חבר משחית, ספר לא מבוקר, וכדומה. עלינו לדעת שלאחר מעשה, קשה כל כך לתקן, אולם את המכה, ביכולתנו למנוע, על ידי מניעתם מחשיפה להרס והשחתה.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

החייל לביא בן אורית ג'הסי ע"ה הי"ד

שלום בן שלום כתריאל ע"ה | אהרון בן שרה שרון ע"ה | רחל בת סוליקא דנינו ע"ה | קרן בת יפה נגר ז"ל

ר' מאיר בן אסתר תורג'מן ז"ל | חיים ניסים בן חביבה ניסים ז"ל | רבקה בת ג'ונג'ון תפילין ע"ה | יהודית בת כנפטה חדד ז"ל

ר' חזקיה בן מזל הנימוב ז"ל | יעקב בן פרלה ברסימנטוב ז"ל | מרסדם אוריה עמר ע"ה והי"ד בת רחל הי"ו | רחל בת שרה ג'אן ז"ל

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

סימונה בת מרסדם אלמליח ע"ה | יפה סופיה בת שרה בתיה מאירי ע"ה

בס"ד ד' לחודש ניסן ה'תשפ"ד
שנה שלושים גיליון מספר 29
יוצא לאור על ידי שמעון בוחניק
רב קהילה בישוב חשמונאים

קול ששון

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

שבת קודש
פרשת תזריע מפטירים

"ואיש בא מבעל שלישה"
(מלכים ב' פרק ד' פסוק מה')

חשמונאים (שעון קיץ)
כניסת שבת וחג: 18:49
יציאת שבת וחג: 19:47
זמן רבנו תם: 20:14

מהלכות פסח – הגעלת כלים לפסח עפ"י שו"ע ופוסקים אחרונים

הגעלת כלים - הקדמה

כשמבשלים מאכל בכלי, נבלע מעט מהמאכל בדפנות הכלי. הכלל המרכזי בעניין הגעלת כלים לפסח הוא - כבולעו כך פולטו – הכשרת הכלי לפסח, תיעשה בהתאם לאופן בליעת החמץ בכלי בשעת השימוש בו.

הגעלת הכשרת כלים לפסח – הלכות מעשיות

שולחן אוכל: לנקותו היטב ולכסותו במפה חדשה או נקיה במשך הפסח.

כיסאות: לנקותם היטב, בפרט את פרורי חמץ בין חלקי הכסא או הריפוד.

מקרר: לנקותו היטב מחמץ הנראה, בפרט בגומיות שבדלתות. את המדף שבתא ההקפאה, יש להרים ולשאוב פירורי החמץ עד היכן שניתן ולסוגרו.

תנור: יש לנקותו היטב משאריות חמץ הדבוקות בדפנותיו, רצוי בעזרת חומרים ממיסי שומנים. (להיזהר על הידיים והעיניים) ולהפעילו בחום הגבוה ביותר למשך כשעה. יש מחמירים בהגעלת התנור ומצריכים פירוק הדלת כדי להסיר משם פירורי חמץ. פעולה זו מורכבת לכן הם נמנעים מהגעלתו. תנור עם ניקוי "פירוליטי", הגעלתו תבוצע ע"י הפעלת תהליך ניקוי ה "פירוליטי".

תבניות אפיה: תבניות האפייה מצריכות ליבון, העלול לקלקלם, לכן יש להשתמש בתבניות המיוחדות לפסח, או בתבניות חד פעמיות חדשות.

פלטה של שבת: אם מקפידים לכסותה ב"נייר אלומיניום", יש לנקותה היטב להסרת הלכלוך, ולכסותה בנייר אלומיניום חדש. אין לערות עליה מים מכלי ראשון מחשש לנזק/סכנה שיכולים לגרום מהדירת מים למערכת החשמל הפנימית. אם לא מקפידים לכסותה ב "נייר אלומיניום", היות והליבון מזיק לה, יש לנקותה היטב, להפעילה למשך כשעה, ולכסותה באלומיניום עבה.

כיריים – לנקות היטב את החצובה וראש הלהבה, רצוי בעזרת חומרים ממי שומן ולהגעילם בכלי ראשון, ולכל הפחות ע"י עירוי מכלי ראשון, ויש מחמירים ללבנם. כיריים אינדוקציה – להכשרתם לפסח יש לנקותם היטב.

שיש מאבן: לנקותו היטב ולערות עליהם מים רותחים מכלי ראשון. אם מרדדים עליו בצק, יש לערות את המים הרותחים על גבי מתכת לוהטת המוחזקת סמוך לשיש. יש מחמירים לכסותו בנייר אלומיניום או שעוונית.

שיש העשוי מחומרים סינטטיים, פוסקים רבים סוברים שלא ניתן להגעילם, לכן יש לנקותם היטב ולכסותם בנייר אלומיניום או שעוונית.

כיורים: כיור ממתכת, פשוט הדבר שהגעלתו ע"י ניקויו היטב ועירוי מים רותחים מכלי ראשון. כיור העשוי מחרס מצופה, היות וברוב שימושו בולע שאריות מאכל רוויות בחומרי ניקוי, הגעלתו ע"י ניקוי היטב ועירוי מים רותחים מכלי ראשון. יש מחמירים להניח בתוכו קערה אחרת, עם חור ניקוז.

מיחם: לפי רוב שימושו אינו בולע חמץ שהרי משמש לחימום מים בלבד, לכן מספיק לנקותו היטב. יש מחמירים להגעילו ע"י הסרת האבנית שבו בעזרת חומרים ממיסי אבן, הרתחת מים כשהוא מלא על גדותיו והכנסת ברזל לוהט שיגרום למים לגלוש החוצה. אם מחממים על גבי המכסה חמץ כגון פיתות וכדומה במגע ישיר יש ללבנו, והיות ויש חשש שהמכסה יתעוות כתוצאה מהליבון, יש להחליפו או להשתמש בכיסוי זמני.

שינים תותבות: לצחצחם טוב מפני שאין אכילה בהם שיד סולדת בו.

כלי פיירקס ודורלקס: לספרדים דינם ככלי זכוכית, למרות שמשתמשים בהם לבישול ע"ג האש, בכלים אלו יש מהאשכנזים הנוהגים להקל להגעילם בכלי ראשון, זאת היות והם עוברים תהליכי חיסום והקשיה מיוחדים.

כלי אמייל: כלים מפח מצופה באמייל יש לנקותם היטב ולהגעילם בכלי ראשון, מנהג טוב להגעילם ע"י הכנסתם והוצאתם שלוש פעמים ברצף.

כלי פורצלן: כלים אלו עשויים מחרס, ומצופים בזכוכית, דינם ככלי חרס.

כלי חרס: כלי חרס שהשתמשו בהם בצונן הגעלתם ע"י שרייתם במים שלושה ימים מלאים והחלפת המים כל 24 שעות. אם השתמשו בו בחמים, לא ניתן להגעילו. (יש מצב שאפשר להגעיל כלי חרס, עפ"י שאלת חכם).

מיקרוגל: מיקרוגל עם גוף חימום לגריל והשחמה הגעלתו כפי שמגעילים תנור. מיקרוגל ללא גוף חימום להשחמה, הבישול בו נעשה ע"י גלים קצרים הטעונים אנרגיה חשמלית, החודרים דרך דפנות הכלי ומחממים את האוכל. לשינוי בשיטת הבישול השלכות על דרך הגעלתו. להלכה דרך הגעלתו היא כך: יש להימנע משמוש בו 24 שעות לפני ההגעלה, להרתיח מים עם מי סבון ולהשאירם במיקרוגל כמה דקות אחרי הרתיחה.

מחבת: אם השימוש בטיגון בשמן, הגעלתו כסיר בישול, אם השימוש ללא שמן או בשמן דק, יש ללבנו ואם חושש לקלקולו בליבון, לא ניתן להגעילו.

סירים: יש לשוטפם היטב ולהסיר את הלכלוך הדבוק בהם, ולהגעילם בכלי ראשון. בסיר לחין יש להגעיל גם את הגומי האוטם. סירים גדולים שלא ניתן להגעילם בתוך סיר אחר, יש להרתיח בתוכם מים, ובשעת ההרתחה לזרוק לתוכם ברזל מלובן, שיגרום למים לגלוש אל מחוץ לדפנות הכלי.

צלחות כוסות וסכו"ם: יש לנקותם היטב ולהגעילם בכלי ראשון או לערות עליהם מים חמים מכלי ראשון בהתאם לאופן הבליעה.

מטחנת בשר: מטחנה ידנית: את גוף המטחנה דרכו מכניסים את הבשר ואת הציר המוביל את הבשר יש להגעיל בכלי ראשון. את החלק המנוקב דרכו עובר הבשר הטחון יש לחרוך באש ויש נוהגים להגעילו בכלי ראשון.

מטחנה חשמלית - בדרך כלל ראש המטחנה (החלק אשר בו מניחים את הבשר ובו נמצאים החלקים הטוחנים) ניתן לפירוק, יש להפריד את ראש המטחנה מהבסים, לנקות היטב את הבסים ולהגעילו בכלי ראשון.

מדיח כלים – יש דעות שונות בפוסקים. יש המתירים להגעילו על ידי שטיפה בלבד, מפני שבעת הדחת הכלים משתמשים בסבון הנותן טעם לפגם. ויש מחמירים ומגעילים באותו אופן, אך משתמשים במגשים אחרים המיועדים לפסח להלכה ניתן לנהוג כדעה ראשונה.

פינת העורך

"**כל ימי אשר הנגע בו יטמא, טמא הוא** (**פרק יג' - מו'**) פירש ב"אור החיים" - שכפל הלשון מלמדנו, שהאדם לא יחשוב שהנחיתו עליו עונש מהשמים. אלא "טמא הוא" - ממנו עצמו. מעשיו ריחקוהו, עוונו המיט עליו את אסונו. כמו שנאמר "תייסרך רעתך", הרעה שהאדם עושה, היא מייסרת אותו. "מה יתאונן אדם חי, גבר על חטאיו". מדוע יתלונן על אסונו. מוטב שישוב בתשובה על חטאיו, וישוב אל ה' וירחמהו!

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לנחשון ולירון היימן הי"ו לרגל נישואיהם. להם ולמשפחותיהם משפחת היימן הי"ו ומשפחת הורוביץ הי"ו.
יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שתיזכו להקים בית לתפארת ישראל, מלא אהבה ושמחה, נאמן וכשר, המיוסד על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לרחל (ריצ'יל) למשפחת אהרן ולבחיר ליבה אבי למשפחת רוטמן הי"ו לרגל אירוסיהם, להם ולמשפחותיהם.
יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתיזכו להופתכם בקרוב ותיזכו להקים בית נאמן וכשר בישראל המושתת על יסוד איתנים של אהבה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

כללים לגבי ברכות הנהנין (חלק א')

בגיליונות הקודמים עסקנו בכללים הקשורים לדרך האמירה ולצניעות הנדרשת בעת אמירת הברכה. בגיליון זה נתמקד בהלכות הקשורות להתנהגות בעת אמירת הברכה – אשר כולל: אחיזת הדבר שמברכים עליו ביד, לא לברך על דבר לפני שנמצא לפניו.

מקור בתלמוד

בגמרא ברכות מג: מובאת מחלוקת בית שמאי ובית הלל לגבי קדימות הברכה בין הרחת שמן "אפרסמון" לשתיית יין, משם למדים שכאשר מברכים על דבר צריך להחזיקו ביד ימין: **"תנו רבנן: הביאו לפניהם שמן ויין, בית שמאי אומרים: אוחז השמן בימינו ואת היין בשמאלו, מברך על השמן וחוזר ומברך על היין; בית הלל אומרים: אוחז את היין בימינו ואת השמן בשמאלו, מברך על היין וחוזר ומברך על השמן.**

מפרש רש"י: שמן ויין - זהו יין שלאחר המזון, ואין זה כוס של ברכה. חוזר ומברך על היין - כגון בחול, שאין היין קבע, ואין היין שלפני המזון פוטרו. שמן בימינו - לפי שעליו מברך תחילה. מברך על השמן - בורא שמן ערב.

פסיקת רמב"ם

וכן עולה גם מפסיקת הרמב"ם בהלכות ברכות פרק ט' הלכה ד': **"...הביאו לפניו יין ושמן אוחז יין בימינו ושמן בשמאלו ומברך על היין ושותהו וחוזר ומברך על השמן ומריח בו..."**

פסיקת הטור

וכן פסק הטור בסימן רו': **"כל דבר שמברך עליו לאוכלו או להריח בו צריך לאוחזו בימינו כשהוא מברך".**

פסיקת מרן להלכה בשו"ע

וכן פסק מרו להלכה בשו"ע בסימן רו' סעיף ד': **"כל דבר שמברך עליו לאכלו או להריח בו, צריך לאוחזו בימינו כשהוא מברך".**

משנה ברורה

במשנה ברורה בס"ק יז' הסביר שהאחיזה ביד של מה שמברכים עליו עוזר לכוונת הלב בברכה, וכן הדגיש שהצורך באחיזה הוא לכתחילה ואינו מעכב: **"צריך לאוחזו - טעם האחיזה כדי שיכוין לבו על מה שמברך והוא רק לכתחלה דבדיעבד אם בירך עליו כשהיה מונח בפניו אף אם לא אחזו כלל יצא וכדלקמיה".**

ובס"ק יח' הסביר שהאחיזה ביד ימין היא משום חשיבות ושאדם שמאלי יאחוז ביד שמאל, והוסיף שעל דרך הקבלה, אין לברך על פרי וכדומה כשהוא אוחזו על ידי סכין התחוב בו: **"בימינו - הטעם משום חשיבות (ובאיטר יד אזלינן בתר ימין ושמאל דידיה ולא בתר דעלמא כן משמע מחידושי רבי עקיבא איגר וכן מובא במ"א סימן קפ"ג) וכן בכל ברכה שמברך על איזה מצוה יש לו לאחוז הדבר ביד ימינו בשעת ברכה ועל דרך הקבלה אין לתחוב הפרי שמברך עליו בסכין אף שיאחוז הסכין בימינו. כשאומר לחבירו להושיט לו ספר יקבלנו ביד ימינו..."**

ערוך השולחן

כן כתב בערוך השולחן בסימן רו' סעיף ז' שהאחיזה ביד ימין (ואחיזה בכלל) אינה מעכבת, וכן שלכתחילה אין לברך על פרי וכדומה כשהוא אוחזו על ידי סכין התחוב בו, אך אין זה מעכב: **"כל דבר שמברך עליו לאכלו או לשתותו או להריח בו צריך לאוחזו בימינו כשהוא מברך, ואין זה עיכוב בדיעבד, דאפילו אחזו בשמאלו או לא אחזו כלל שהיה מונח לפניו על השולחן ברכתו ברכה ולכתחילה אל יתחוב סכין בהדבר שאוכל בשעת ברכה דאין ברכה בחרב ובדיעבד אין זה עיכוב..."**

כף החיים

בספר כף החיים בס"ק ל' כתב: "וכן כל ברכה של דבר מצוה ראוי שיאחז בימין" ולגבי אדם שמאלי כתב שהעולם נוהג עפ"י המקובלים להחזיק ביד ימין של כל אדם (לגבי אדם שמאלי ביד שמאלו):

"...ואטר יד, עיין באשל אברהם שם שנסתפק, מיהו לדברי המקובלים משמע שצריך לאחוז בימין דעלמאכמו שאר אדם, וכן עמא דבר".

ובס"ק לב' כתב שהמברך, ראוי שיחזיק את המאכל שמברך עליו ביד, ולא על ידי כפפות, וכן לא בעזרת כלי:

"ויש ליזהר לאחוז בידו דווקא, ואם יש לו בית יד צריך להסירו בשעת הברכה. וכן לא יאחז על ידי כלי או על ידי כף בשעת ברכה משום דאינו דרך כבוד, רק אם דרך לאוכלו בכף שרי, אם אינו של ברזל..."

פסקי תשובות

וכן כתב בספר פסקי תשובות בסימן רו' לגבי אדם שיש על ידיו כפפות: **"ואם יש על ידיו כפפות יורידם ויחזיק המאכל בידו, ובדיעבד כל שהיה המאכל בהישג ידו אפילו לא החזיקו בידו אינו חוזר ומברך..."**

ולגבי מי שהוא שמאלי הביא מחלוקת אחרונים אם יחזיק היד ימין שלו או ביד שמאל שלו וסיכם שינהג כפי רצונו.

"ובמשנה ברורה (סקי"ח) לענין איטר יד שיש ללכת אחר ימין דידיה שהוא שמאל כל אדם...ובאליה רבה (סק"ו) נוטה לומר שיטול גם האיטר בימין דעלמא שהוא שמאל דידיה.

וכן הוא עפ"י המקובלים שיש תמיד להעדיף ימין דעלמא שרומז להתגברות החסדים אף על פי שלדידיה הוא יד כהה, ודעביד כמר עביד וכו'.

ויש לדעת שאין החיוב עפ"י הדין להחזיק המאכל בימין אלא בשעת הברכה והטעימה שלאחר הברכה, אבל בהמשך האכילה יוכל לאכול גם בשמאלו, וכפי רצונו".

לגבי האחיזה כתב, שמותר להחזיק את המאכל ביד ימין ובעזרת כף או מזלג, אם זו דרך האחיזה המקובלת.

"ובכל עניין, אפילו שלא עפ"י תורת הקבלה, אם אין הדרך לאחוז המאכל במזלג או בכף, אין בשעת הברכה לאחזו בהם, שהוא דרך יוהרא ואינו דרך כבוד, ורק אם דרכו בכך מותר בכף או מזלג, ומחזיקם בימינו (וכנ"ל אות ט"ו).

ילקוט יוסף

בספר ילקוט יוסף בסימן רו' סעיף יד' כתב שכל דבר שמברכים עליו צריך לאחוז אותו ביד ימין, וראוי לכתחילה שהאחיזה בו תהיה ישירה וללא כפפות: **"כל דבר שמברך עליו לאכלו או להריח בו, צריך לאוחזו בימינו, כשהוא מברך. ונכון להחמיר לאוחזו בידו ממש, ולא על ידי כפפות. ובימי הקור יש להקל בזה.**

ובסעיף טז': **נטל בידו פרי לאוכלו, ובירך עליו, ונפל מידו ונאבד, או נמאס, והביאו לו פרי אחר, צריך לחזור ולברך. אף אם הפרי היה לפניו בעת שבירך בתחילה. ולכן אם בירך על כוס משקה, והחליפוהו בכוס אחר עם משקה, או שנפל הכוס מידו ונשפך, והביאו לו מיד כוס אחר, חוזר מברך. ואם היה לפניו, יברך אם לא היה בדעתו לשתות ממנו.**

סיכום

כל דבר שאדם מברך עליו לאוכלו או לשתותו או להריח בו צריך לאוחזו בימינו כשהוא מברך, אולם אין זה מעכב, ואפילו אם אחזו בשמאלו או לא אחזו כלל, אם היה מונח לפניו על השולחן ברכתו ברכה.

רצוי להחזיקו בידו ללא כפפות, ואפשר להחזיקו בעזרת כף או מזלג, אם כך נהוג להחזיקו כשאוכלים ממנו.

שם ומשפחה _____

פרשת הנגעים

בפרשתנו אנו למדים על נגעי הצרעת שיכולים לבא על האדם. והנה התורה מצווה את מי שבא עליו נגע צרעת, לפנות אל הכהן ולא כמו בכל מחלה אחרת אל הרופא, מדוע?

נראה שהסיבה לכך היא, כדי שלא יטעו הבריות ויאמרו שהצרעת היא מחלה שבאה במקרה או באופן טבעי.

אלא ידעו שיש מטרה לקדוש ברוך הוא בכך שמביא אותה על האדם הלוקה בה, על כן נתנה רפואתה של הצרעת בדרך שהיא בניגוד גמור למה שמתבקש מדרכי הרפואה הטבעיים.

התרופה הרגילה לטיהור האדם מהנגע שבו לקה הייתה צריכה להיות: לטייל בגנים ולהיות בין בני אדם שיסירו דאגה מליבו של המצורע וכך יסיעו לרפוי שלו. אך לא כך אמרה התורה, אלא צוותה על המצורע לשבת בדד, הרחק מהבריות.

והרי בכך יגדל דכאונו ותגבר המחלה? אלא, שאין הצרעת מחלה טבעית ומטרתה לעורר את האדם לפשפש במעשיו ולחזר בתשובה. ולכן טומאת צרעת אינה נוהגת אלא בעם ישראל שיש להם תקנה לא ואינה נוהגת בגויים.

הבוטח בה' חסד יסובבנהו

כאמור, אדם שלקה בנגע הצרעת מובא אל הכהן וזה קובע אם הוא טהור או טמא.

מעשה היה בכהן אחד שהיה מומחה מאוד בראיית נגעים והנה ירד הוא מנכסיו ונתמעטה פרנסתו, לכן ביקש לצאת לחוצה לארץ, לחפש שם את פרנסתו.

קרא לאשתו ואמר לה: אשתי היקרה, תמחלי לי, כי ידי מטה, ועל כן אני רוצה ללכת לשוטט בארצות מחוץ לארץ ישראל, כי אין בי יכולת לראות את בננו רעבים ללחם וחסרי מלבוש כראוי.

אמרה לו אשתו: אם כן למדני הלכות נגעים ולך, אמר לה: בתי, הקב"ה ברא לכל שיער מתחתיו מעין, ומאותו המעיין מתפרנס השיער, וכשיתייבש מעיינה תלקה השיער.

אמרה לו אשתו: ישמעו אוזניך מה שאתה מוציא בפיך, אם ראש האדם וזקנו מלא שיער, ואינו יודע מספרם, אלא מי שבראם, ואם יש לכל אחד ואחד מעין להתפרנס ממנו - שלושה בנים שנתן לנו הבורא הוא אינו שולח פרנסתם?! נמנע ולא הלך, ואכן לא היו ימים מעטים, עד שמצא בשדהו מטמון.

שאלות מהפרשה

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

1. באיזה יום אחרי הלידה מלים את התינוק?

א. ביום השלישי. ב. ביום השמיני. ג. ביום השביעי. ד. ביום השלושים.

2. לפי דעת חז"ל על מה באה לאדם נגע (מחלה) צרעת?

א. חשיפה ממושכת לשמש. ב. לבישת בגד שעטנז.

ג. אכילת מאכלות אסורות. ד. דיבור לשון הרע והוצאת שם רע.

3. האם נגע צרעת הבגד והבית יכול לבוא לגויים?

א. כן, בעיקר להם עקב שחיתותם. ב. כן, אך רק לגויים שבארץ ישראל.

ג. כן, אבל רק לגויים משבעת העמים. ד. צרעת לא יכולה לבוא לגויים.

4. איזה קורבן מביאה יולדת על לידת בן ואיזה קורבן על לידת בת?

א. לשניהם אותו קורבן כבש ותור או בן יונה. ב. לבן תור ולבת בן יונה.

ג. לשניהם אותו קורבן – מנחת סולת. ד. לבן כבש ולבת שני תורים.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

5. מהו דינו של אדם שעדיין נגוע בנגע נתק וטהרו הכהן?

א. האדם טהור. ב. טהור רק אם הוא בעצמו כהן.

ג. האדם נשאר טמא. ד. טהור רק אם הנתק בזקנו של האדם.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

6. "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו" מדוע המצורע צריך לחיות מבודד?

א. שלא ידביק אחרים. ב. האוויר הטוב ישם יעזור לו להתרפא.

ג. כעונש על שהבדיל בין חברים על ידי לשון הרע. ד. א' וג' נכונות.

7. "...וְטָהֲרוֹ הַכֹּהֵן מִסְפַּחַת הִוא..." (פרק יג') מדוע הוא צריך טבילה?

א. בגדיו צריכים טבילה כי לקו בצרעת. ב. מספחת היא צרעת קלה.

ג. היות והוסגר שבעה ימים נקרא טמא וצריך טבילה. ד. ב' ו ג' נכונות.

8. למה הכוונה בפסוק: "...וְהִנֵּה לֹא פָחַד הַנֶּגַע אֶת עֵינוֹ..." (פרק יג')?

א. הנגע לא נהיה בהיר יותר. ב. הנגע לא נהיה כהה יותר.

ג. הנגע לא התפשט יותר ממה שהיה. ד. כל התשובות נכונות.

שאלה עפ"י פירוש בעל הטורים - כיתות ד' עד ח'

9. 11. "צרעת ממארת הנגע..." (יג' נא') מה משמעות המילה "ממארת"?

א. מלשון מאירה – קללה. ב. מלשון חסרון.

ג. מלשון התפשטות ללא מעצורים. ד. תשובות א' וב' נכונות.

שאלה עפ"י פירוש האיבן עזרא כיתות ז' ו ח'

10. "וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשַׂר עָרְלָתוֹ" (פרק יב') מדוע דווקא עורלת הערווה?

א. זו הלכה למשה מסיני. ב. כך עבר במסורת מאברהם אבינו.

ג. כל שאר העורלות הן בסמיכות, כמו עורלת לב. ד. ב' וג' נכונות.

התשובות הנכונות לפרשת צו:

1- ג' 2- ב' 3- ב' 4- ד' 5- ג' 6- א' 7- א' 8- ג' 9 - א' 10- א'

(שמיני תשעה) (שיעור 533 חלק א')

לימוד פורה ומהנה

מי שברך אבותינו אברהם, יצחק ויעקב, דוד ושלמה, אליהו ואלישע הוא יברך וישמור וינצור וירומם וינשא את **מלכיאל ושרה פוויילוב וכל משפחתם** הי"ו - מלך מלכי המלכים ברחמיו ישמרם ויחיהם ומכל צרה ונזק יצילם, ויאריך ימיהם בטוב ושנותיהם בנעימים, בכל אשר יפנו ישכילו וכל אשר יעשו יצליחו ויתקיים בהם מקרא שכתוב: **"ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש...ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך אתך"** וכן: **"יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחונך, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום".**